

Neem een voorbeeld aan de burenen

Vaste grond onder de voeten heet het advies van de Onderwijsraad dat deze week verscheen. Het gaat over de spanning tussen vrijheid van onderwijs enerzijds en het nijpende probleem van de segregatie anderzijds. Een van de grote raadselen van het Nederlandse onderwijsbeleid van het laatste decennium is hoe de overheid erin geslaagd is allerlei leerlingen te laten integreren met allerlei andere leerlingen om redenen waar in het onderwijsveld en door ouders grote vraagtekens bij werden geplaatst, terwijl zij anderzijds de opvoedkundig en onderwijskundig desastreuze scheiding tussen zwarte en witte scholen niet heeft kunnen en willen tegengaan. De vroegere lagere technische school werd samengevoegd, eerst met de huishoudschool en vervolgens met de MAVO tot ongenoegen van praktisch iedereen die ermee te maken kreeg. Het vroegere individuele beroepsonderwijs voor kinderen met leerproblemen werd min of meer opgeheven, omdat MAVO, LBO en IBO klantjes beter af zouden zijn als zij Weer Samen Naar School zouden gaan. Categorale gymnasia werden sterk ontmoedigd. Iedereen moest de nodige basisvorming opdoen in zo groot mogelijke scholengemeenschappen om leerlingen met verschillende aanleg maar zo lang mogelijk in elkaars bijzijn te laten verkeren. Voor gehandicapte kinderen was de normale basisschool de aangewezen plaats om op te groeien; veel beter dan het speciaal onderwijs voor kinderen met leer- en opvoedingsproblemen (LOM school) of de school voor moeilijk lerende kinderen (MLK school). Dat kon allemaal en dat mocht allemaal, maar aan de nieuwe apartheid was niets te doen; die hing rechtstreeks samen met artikel 23 van de Grondwet en artikel 23 is heilig. Het paarse kabinet was natuurlijk de aangewezen instantie geweest om iets te doen aan heilig verklaarde huisjes, maar Paars heeft deze historische kans laten liggen.

Ik was dan ook niet al te hoopvol gestemd toen ik *Vaste grond onder de voeten* ter hand nam. De Onderwijsraad zou vast wel hebben geanticipeerd op een CDA kabinet en zou ongetwijfeld pleiten voor onverkorte handhaving van keuzevrijheid voor ouders en scholen. Temeer omdat de thans demissionaire liberale minister van Onderwijs Hermans al in zijn verzoek om dit advies had laten merken dat ook hij niet zat te wachten op een fundamentele discussie over artikel 23. Hermans had klaarblijkelijk vooral behoefte gehad aan een 'inspirerende herinterpretatie'.

En inderdaad, *Vaste grond* begint met een uiteenzetting over de prachtige kanten van het unieke Nederlandse systeem van openbaar en bijzonder onderwijs. Vervolgens worden statistieken gepresenteerd waaruit zou moeten blijken dat het bijzonder onderwijs een substantieel deel van de allochtone leerlingen voor zijn rekening neemt (10,2 % van de leerlingen in het bijzonder onderwijs is allochtoon tegenover 19,1 % van de leerlingen in het openbaar onderwijs). Daarbij geeft de raad helaas niet aan of die 10,2 % allochtone leerlingen bij elkaar zitten op enkele bijzondere scholen die helemaal zwart geworden zijn dan wel verspreid zijn over grote aantallen scholen. Ook worden helaas geen vergelijkende cijfers gegeven over neutraal-bijzondere scholen (Dalton, Montessori, Jenaplan) aan de ene en richtingscholen (rk, protestants, joods) aan de andere kant.

Maar juist toen ik de moed op wilde geven kwam de raad te spreken over de Vlaamse anti-segregatie aanpak. Het is volgens de Onderwijsraad juridisch toelaatbaar binnen de grenzen van de grondwet en internationale verdragen om een spreidingsbeleid te voeren op basis van 'onverdachte' criteria als de thuistaal of het opleidingsniveau van de ouders. Ze gaan dat doen in Vlaanderen. De Onderwijsraad voorziet een hoop bureaucratische rompslomp bij de zuiderburen, en heeft nogal wat mitsen en maren. De raad wil de Vlaamse aanpak hier dus niet aanbevelen, maar dat heeft te maken met de veel voorkomende ingenomenheid van Nederlandse beleidsmakers met het Nederlandse beleid. Daar is op onderwijsgebied geen enkele reden voor. Lazen wij niet onlangs nog in de krant dat Vlaamse leerlingen veel beter scoren dan Nederlandse leeftijdgenootjes? En ook ten aanzien van het minderhedenbeleid

kunnen wij een voorbeeld nemen aan menig buitenland. Zo las ik onlangs een fascinerend artikel in het blad *Migrantenstudies* van de hand van Ruud Koopmans, onderzoeker aan het Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung. Koopmans presenteert in zijn artikel, getiteld 'Zachte heelmeesters', vergelijkende cijfers over het Nederlandse en het Duitse minderhedenbeleid. Die cijfers liegen er niet om. Over het Duitse integratiebeleid wordt veel lelijks gezegd (het is bijvoorbeeld ongehoord moeilijk om Duits staatsburger te worden), maar in Duitsland is het percentage allochtone drop outs op school veel lager dan in Nederland, is een veel lager percentage bijstandsgerechtigden allochtoon (23 % in Duitsland tegenover 47 % in Nederland) en is een veel geringer percentage van de gevangenispopulatie van buitenlandse afkomst (27 % in Duitsland tegenover 53 % in Nederland). Nederlandse politici en beleidsmakers kijken niet verder dan hun neus lang is, aldus Koopmans, die dat ook begrijpelijk vindt "vooral als men bedenkt dat het Nederlandse 'model' ook door de minderhedenvertegenwoordigers in het overlegcircuit als internationaal voorbeeldig wordt gezien. Geen wonder, als men bedenkt dat deze etnische elite door gesubsidieerde overlegclubs en van overheidsopdrachten levende expertisebureaus en onderzoeksinstituten de enige doelgroep is die met zekerheid wél van het Nederlandse minderhedenbeleid profiteert." (*Migrantenstudies* 2002, nr. 2, p. 89).

Voor Nederlandse zelfgenoegzaamheid is waar het gaat om onderwijs, waar het gaat om integratiebeleid en zeker waar het gaat om de combinatie van die twee, geen enkele aanleiding. Stuur onze nieuwe minister van Onderwijs direct op excursie naar België.